

Sygn. akt II AKa 344/22

Sygn. akt II AKa 344/22

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 czerwca 2023 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Anna Nowakowska

Sędziowie : SA Katarzyna Capałowska

SA Anna Zdziarska

Protokolant: Wiktoria Siporska

przy udziale Prokuratora - Marka Deczkowskiego

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2023 r.

sprawy z wniosku T. S.

przeciwko Skarbowi Państwa

w trybie ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2021r., poz. 1693 ze zm.)

w przedmiocie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę przez T. S. na skutek pozbawienia go wolności w dniach 24 i 29 października 1980 r. przez funkcjonariuszy Wydziału III Komendy Stołecznej Milicji Obywatelskiej w W. bez przeprowadzenia zakończonego orzeczeniem postępowania

na skutek apelacji, wniesionych przez Prokuratora oraz pełnomocnika Skarbu Państwa - Komendanta Stołecznego Policji

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 16 maja 2022 r., sygn. akt VIII Ko 10/21

utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok;

wydatkami poniesionymi w postępowaniu odwoławczym obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

UZASADNIENIE		
Formularz UK 2	Sygnatura akt	II AKa 344/22

Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	2	
CZĘŚĆ WSTĘPNA		

Oznaczenie zapadłego wyroku

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie wydany w dniu 16 maja 2022 roku w sprawie sygn. akt VIII Ko 10/21

Podmiot wnoszący apelację

prokurator
oskarżyciel posiłkowy
oskarżyciel prywatny
obrońca
oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego
inny – pełnomocnik Komendanta Stołecznego Policji

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia		
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości	
# w części	#	co do winy

#	co do kary	
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji.		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. - obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. - obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. - błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. - rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	

#	brak zarzutów	
---	---------------	--

1.4. Wnioski

#	uchylenie	#	<i>zmiana</i>
---	-----------	---	---------------

Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione				
Lp.	Wskazać oskarżonego.	Wskazać fakt.	Dowód ze wskazaniem numeru karty, na której znajduje się dowód.	
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione				
Lp.	Wskazać oskarżonego.	Wskazać fakt.	Dowód ze wskazaniem numeru karty, na której znajduje się dowód.	

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów	
---	--

Wskazać fakt	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu.

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Wskazać fakt	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu.

STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzuty	
	<p>Zarzuty zawarte w apelacji Prokuratora:</p> <p>- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, mający wpływ na jego treść, polegający na niezasadnym przyjęciu, że kwota w wysokości 30 000 zł zasądzona z tytułu zadośćuczynienia będzie stanowiła odpowiednią rekompensatę za krzywdy jakich doznał wnioskodawca w wyniku zastosowanego wobec niego dwukrotnego pozbawienia wolności, podczas gdy prawidłowe ustalenia w tej sprawie winny prowadzić do wniosku, że wysokość zasądzonej kwoty jest wygórowana;</p> <p>Zarzuty zawarte w apelacji pełnomocnika Skarbu</p>	<p># zasadne</p> <p># częściowo zasadne</p> <p># niezasadne</p>

	<p>Państwa - Komendanta Stołecznego Policji:</p> <p>- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mających wpływ na jego treść, a polegający na niesłusznym przyjęciu, że rozmiar doznanej przez wnioskodawcę krzywdy spowodowany pozbawieniem wolności w dniach 24 i 29 października 1980 r. bez przeprowadzenia zakończonego orzeczeniem postępowania uzasadnia zasądzenie na jego rzecz zadośćuczynienia w kwocie 30 000 zł podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego prowadzi do wniosku, iż zasądzona przez Sąd kwota zadośćuczynienia jest rekompensatą nadmiernie wygórowaną.</p>	
<p>Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny lub niezasadny.</p>		
<p>Zdaniem Sądu Apelacyjnego zarzuty podniesione w apelacji Prokuratora oraz pełnomocnika Skarbu Państwa – Komendanta Stołecznego Policji stanowią jedynie nieuzasadnioną polemikę z ustaleniami Sądu I instancji, a zatem nie zasługują na uwzględnienie.</p> <p>Skarżący Prokurator nie kwestionował zasadności przyznanego na rzecz wnioskodawcy zadośćuczynienia, a jedynie jego wysokość. Natomiast pełnomocnik Skarbu Państwa – Komendanta Stołecznego Policji nie poddając w wątpliwość faktu pozbawienia wolności wnioskodawcy, przebiegu tego zatrzymania oraz okoliczności z tym związanych zaoponował przyznaniu wnioskodawcy zasądzonej kwoty zadośćuczynienia,</p>		

jednocześnie wnosząc o oddalenie jego żądania w całości ewentualnie o zasądzenie kwoty niższej, czego jednak nie był w stanie skutecznie uargumentować. Obydwie apelacje opierały się na zarzucie błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mającego wpływ na jego treść.

Błąd w ustaleniach faktycznych może stanowić skuteczny zarzut środka odwoławczego, jeżeli odwołujący wykaże, że sąd pierwszej instancji choć prawidłowo ocenił dowody, na jakich oparł swoje ustalenia, wyprowadził z nich nieprawidłowe wnioski, albo pominął okoliczności, jakie były ich treścią (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 października 2022 r.

II AKa 249/21). Wbrew wywodom obu skarżących, uzasadnienie wyroku Sądu I instancji wskazuje, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny, biorąc pod uwagę wszystkie te okoliczności sprawy związane z pozbawieniem wolności T. S. w dniach 24 i 29 października 1980 r., które mają znaczenie dla oceny rozmiaru krzywd, jakich doznał. Powyższe znalazło odzwierciedlenie w wysokości zasądzzonego zadośćuczynienia, zwłaszcza w zakresie intensywności cierpień fizycznych i psychicznych związanych z pozbawieniem wolności wnioskodawcy.

Rozważając stopień krzywd doznanych przez T. S. na skutek pozbawienia go wolności w dniach 24 i 29 października 1980 r., Sąd I instancji w sposób niezwykle precyzyjny wypunktował poszczególne istotne dla rozstrzygnięcia elementy. Zasadnie przy tym zwrócił w

szczegółności uwagę na czas trwania pozbawienia wolności (łącznie 4 dni) oraz jego różnorodne skutki w postaci np. rozłąki z rodziną, niepewności o swój los podczas wielogodzinnego oczekiwania na decyzje co do jego osoby. Istotny jest fakt, że wnioskodawca w chwili zatrzymań był młodym człowiekiem, miał zaledwie 17 lat, uczył się. Jego zatrzymania były wynikiem dyskrecjonalnej decyzji służb: SB i Milicji Obywatelskiej bez przeprowadzenia żadnej rzetelnej procedury poprzedzającej jej wydanie i niepoddanej kontroli żadnego niezawisłego organu. Wnioskodawca nie miał wiedzy gdzie i na jak długo będzie izolowany, jego zatrzymania dokonano w miejscu publicznym, zastosowano w stosunku do niego środek przymusu bezpośredniego w postaci kajdanek jak również skierowano w jego kierunku broń, sugerując jej użycie w razie stawiania przez niego oporu. Wnioskodawcę przesłuchiowano, usiłując uzyskać od niego informacje na temat środowiska szkolno – opozycyjnego. W czasie przedmiotowych przesłuchań proponowano mu podjęcie współpracy, a także straszono go wyrzuceniem ze szkoły, a jego rodziców z pracy. Wnioskodawcy uniemożliwiono skorzystanie z pomocy prawnika, utrudniano mu dostęp do toalety oraz zapewniono pożywienie w minimalnym zakresie. Zatrzymania wnioskodawcy spowodowały również jego nieobecność w szkole, której nie mógł usprawiedliwić, a na dalszym etapie jego nauki niespodziewane sytuacje, takie jak odpytywanie go aż do momentu pojawienia się możliwości postawienia mu oceny niedostatecznej.

Powyższe okoliczności wpływające na rozmiar krzywdy doznanej przez wnioskodawcę znalazły odzwierciedlenie w wysokości zasądzonego zadośćuczynienia. Kwota 30 000 zł jest odpowiednia, rekompensuje dolegliwości wynikające z pozbawienia wnioskodawcy wolności, a jednocześnie stanowi odczuwalną wartość ekonomiczną i nie prowadzi do nieuzasadnionego wzbogacenia. Pomimo, iż wnioskodawca jak sam przyznał w czasie zatrzymań nie doznał przemocy fizycznej, nie sposób zbagatelizować przebiegu i okoliczności zdarzeń, w tym faktu, że funkcjonariusze publiczni dwukrotnie mierzyli do wnioskodawcy z broni palnej. Oczywistym jest, że znalezienie się w polu możliwego strzału wywołuje w człowieku, zwłaszcza tak młodym jak ówczesnie wnioskodawca, nieprawdopodobny stres i lęk o własne życie. Nie można poddać marginalizacji również presji psychicznej jakiej doznał wnioskodawca w czasie przesłuchań, któremu grożono negatywnymi konsekwencjami dla niego samego, ale również najbliższych mu osób w przypadku odmowy współpracy.

Przyznane zadośćuczynienie nie może być nadmierne w stosunku do doznanej krzywdy i nie może być źródłem nieuzasadnionej korzyści majątkowej.

Zadośćuczynienie ma mieć charakter kompensacyjny, wobec czego jego wysokość nie może stanowić zapłaty symbolicznej, lecz musi przedstawiać ekonomiczną wartość. Jednocześnie wartość ta nie może być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy, ale musi być stosownie do art. 445 § 1 kc „odpowiednia” w

tym sensie, że powinna być utrzymana w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom społeczeństwa, nie może prowadzić do nadmiernego bogacenia się (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2015 r. III KK 252/14, Legalis; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 7 września 2018 r. II AKa 297/18, Legalis).

Przyznana przez Sąd I instancji kwota zadośćuczynienia jest adekwatna do czasokresu zatrzymania wnioskodawcy, doznanych przez niego niedogodności i negatywnych przeżyć psychicznych. Biorąc pod uwagę, okoliczności w jakich został pozbawiony wolności - co bez wątpienia było związane z jego aktywnymi działaniami niepodległościowymi - uznać należy, że nie jest to kwota wygórowana w stosunku do kompensacyjnego celu instytucji z art. 552 § 4 k.p.k., w tym nadmierna w stosunku do wyrządzonej wnioskodawcy krzywdy i nie przekracza rozsądnych granic zadośćuczynienia, odpowiada także aktualnym warunkom życia społeczeństwa.

Dodać należy, że pełnomocnik Skarbu Państwa - Komendanta Stołecznego Policji wskazując, że przyznana kwota zadośćuczynienia jest nadmiernie wygórowana i prowadzi do nieuzasadnionego wzbogacenia się przez wnioskodawcę, jedynie polemizuje z ustaleniami Sądu I instancji, nie wskazując konkretnych uchybień, a przedstawiając jedynie własną, subiektywną, nie podpartą żadnymi konkretnymi argumentami ocenę. Skarżący zdaje się nie dostrzegać powagi zdarzenia do jakiego doszło z udziałem wnioskodawcy, wówczas

17 - letniego chłopaka, dopiero wkraczającego w dorosłe życie, gdzie funkcjonariusze państwowi celują do niego z broni, grożąc jej użyciem, odseparowują go ponadto na kilka dni od najbliższych i środowiska szkolnego, bez żadnego tytułu prawnego, bez przeprowadzenia zakończonego orzeczeniem postępowania, nie może być uznawana za taką, która nie niesie ujemnych następstw i nie zasługuje na właściwe i godne zrekompensowanie.

Także apelujący Prokurator poza ogólnym kwestionowaniem zasądzonej na rzecz wnioskodawcy kwoty, nie wskazał argumentów, które okazałyby się skuteczne, a w konsekwencji prowadziły do uznania, że uznana przez skarżącego kwota 5 000 zł będzie odpowiednia.

W związku z powyższym, w ocenie Sądu Apelacyjnego, przyznana przez Sąd Okręgowy na rzecz wnioskodawcy kwota zadośćuczynienia była prawidłowa, a zatem zaskarżone orzeczenie nie wymagało korekty.

Wnioski

W apelacji Prokuratora znalazły się wnioski o:

zmianę zaskarżonego orzeczenia w części dotyczącej wysokości zasądzonego odszkodowania poprzez jego obniżenie do kwoty wnioskowanej przez prokuratora na rozprawie tj. 5 000 zł;

W apelacji pełnomocnika Skarbu Państwa – Komendanta Stołecznego Policji znalazły się wnioski o:

zasadny

częściowo zasadne

niezasadne

<p>zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I i II poprzez oddalenie w całości zasądzanego zadośćuczynienia na rzecz wnioskodawcy oraz oddalenie żądania w przedmiocie zasądzenia obowiązku zwrotu kosztów ustanowienia pełnomocnika,</p> <p>ewentualnie :</p> <p>zmianę zaskarżonego wyroku w pkt I poprzez zasądzenie zadośćuczynienia na rzecz wnioskodawcy kwoty niższej niż została zasądzona i oddalenie żądania w pozostałej części.</p>		
<p>Zwiążłe o powodach uznania wniosku za zasadny lub niezasadny.</p>		
<p>Wnioski obu Skarżących zostały uznane za niezasadne, z przyczyn, jak wyżej. Wobec uznania za bezzasadne żądania oddalenia w całości zasądzenia zadośćuczynienia, w konsekwencji także bezzasadny był wniosek pełnomocnika Komendanta Stołecznego Policji dotyczący oddalenia żądania w przedmiocie zasądzenia obowiązku zwrotu kosztów ustanowienia pełnomocnika.</p>		

<p>OKOLICZNO ŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU</p>	
<p>Wskazać wszystkie okoliczności, które sąd uwzględnił z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów (art. 439 k.p.k., art. 440 k.p.k.).</p>	
<p>Zwiążłe o powodach uwzględnienia okoliczności.</p>	

ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO	
5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji	
111	Przedmiot utrzymania w mocy
Zaskarżony w punkcie I i II wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 16 maja 2022r., sygn. akt VIII Ko 10/21.	
Zwięźle o powodach utrzymania w mocy.	
Powody wynikają z rozważań w części 3.	
5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji	
1.	Przedmiot i zakres zmiany
Zwięźle o powodach zmiany.	

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji			
5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia			
	<table border="1"> <tr> <td>Nie dotyczy.</td> <td># art. 439 k.p.k.</td> </tr> </table>	Nie dotyczy.	# art. 439 k.p.k.
Nie dotyczy.	# art. 439 k.p.k.		
Zwięźle o powodach uchylenia.			
	<table border="1"> <tr> <td>Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości</td> <td># art. 437 § 2 k.p.k.</td> </tr> </table>	Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.
Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości	# art. 437 § 2 k.p.k.		
Zwięźle o powodach uchylenia.			

	Konieczność umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia.		
4.	Konieczność warunkowego umorzenia postępowania	# art. 437 § 2 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia i warunkowego umorzenia ze wskazaniem podstawy prawnej warunkowego umorzenia postępowania.		
5.		# art. 454 § 1 k.p.k.
Zwiężle o powodach uchylenia.		
5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania		
5.4. Inne rozstrzygnięcia z wyroku		
Lp.	Wskazać punkt rozstrzygnięcia z wyroku.	Przytoczyć okoliczności.
Koszty Procesu		

Wskazać oskarżonego.	Wskazać punkt rozstrzygnięcia z wyroku.	Przytoczyć okoliczności.
	2.	Podstawą decyzji o obciążeniu Skarbu Państwa wydatkami

poniesionymi w postępowaniu odwoławczym był art. 13 Ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego z dnia 23 lutego 1991 r.

PODPISY

Anna Nowakowska

Katarzyna Capałowska Anna Zdziarska

1.3. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika	1		
Podmiot wnoszący apelację	Prokurator		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie wydany w dniu 16 maja 2022 roku w sprawie sygn. akt VIII Ko 10/21		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego		

	rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo	

	niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka		
#	art. 439 k.p.k.		
#	brak zarzutów		
1.4. Wnioski			
#	uchylenie	#	zmiana

1.3. Granice zaskarżenia			
Kolejny numer załącznika	2		
Podmiot wnoszący apelację	<i>Pełnomocnik Skarbu Państwa – Komendanta Stołecznego Policji</i>		
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie wydany w dniu 16 maja 2022 roku w sprawie sygn. akt <i>VIII Ko 10/21</i>		
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia			
# na korzyść # na niekorzyść	# w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	<i>co do środka karnego lub innego</i>		

	rozstrzygnięcia albo ustalenia	
1.3.2. Podniesione zarzuty		
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji		
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
#	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
#	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
#	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo	

	niezastosowania środka zabezpieczającego, przepadku lub innego środka		
#	art. 439 k.p.k.		
#	brak zarzutów		
1.4. Wnioski			
#	uchylenie	#	zmiana